

PŮVOD VALACHA

Řéct, kerého púvodu Valaši sú, není enem tak. Dlúhú dobu sa vedly mezi historikama, etnografama aj ďalšíma odborníkama hádky.

František Palacký, rodák z Hodslavic, sa k otázce púvodu Valachú vyjadřoval ve svojem díle Dějiny národu českého v Čechách i v Moravě (1870 – 1872) v súvislosti se zánikem Bójú v roku 145 př. n. l. Tenkrát pravil, že Valaši, keří žijú v horách severovýchodní Moravy, sú poslovanění potomci starých Bójúv, lebo aj ich méno Valach, tj. Vlach, Valh, Gallus, a zvláštnosti odlišující ich od ostatních Moravanú, temu nasvědčujú.

Typická kultúra moravských Valachú (salašnické hospodařenění, oděv lebo nářečí) dala vzniknúť dohadom o púvodu Valachú aj v ďalších stoeletích. A to aj tým, že název Valach označoval eště v 19. stoeletí aj rumunskú národnosť. **Do prvej poloviny 19. stoeletí** sa autoři roztržkali na dva tábory. Cizinci zastávali názor rumunského púvodu Valachú, moravané zasěj teho slovanského. Tých, keří mjéli názor slovanského púvodu moravských Valachú byla vječina. Ti aj tvrdíli, že sa jedná o jednu z nejpúvodnějších větví slovanského kmene a odmítali kerúkolvěk súvislosť s Valachama žijícíma v Sedmihradku, Valachii lebo Moldávii. Prý jedině, co mohli přežít' od „rumunských“ Valachú, bylo méno a salašnická terminológia (třebas bača, brynza lebo urda). Tým ale dohady zezdaleky nekončily. **Ve druhéj polovině 19. stoeletí** sa zasěj zjavily práce, v kerých sa potvrzoval rumunský púvod. Autoři nacházali podobnosti mezi moravským a rumunským Valachama, třebas rovnaké znaky ve způsobu života, velký počet slov rumunského púvodu ve slovníku moravských Valachú aj iné. Nekteří autoři sa vyjadřovali k osídlení a asimilaci kolonistú s domácím obyvatelstvem. Podla jedného býli rumunští pastevcí na svém přesunu poukrajinštěni, popolštěni a poslovenštěni a tož tak sa na Moravu praví Rumuni snad ani nedostáli a ostala po nich enem ich terminológia (i když byl v nářečí moravských Valachú výrazný slovenský vliv). Iný autor zasěj upozórnil na cizí ména valašských kolonistú a pravil, že na Moravu přišlo snad' enem 50 rumunských rodin, keré brzěj asimilovaly. Rumunský púvod šak hlásal eště iný autor hlavně sbírkú a utřizením karpatské nomenklatury súvisející s valašskú kolonizací. Rovnaké ména hor a horských tratí doložil na horském území od Balkánu po moravské Valaško. Též našel hodně rumunismú ve valašské terminologii, v nomenklatuře hor a horských tratí a názvech měst (třebas Vsetín). Tož ten rumunský púvod furt převládal, a to aj tým, že byli obyvatelé Rumunska v mnohých jazykoch menovaní Valaši, existovalo valašské knížectví. **V prvej polovině 20. stoeletí** sa provedla analýza rumunismú a vela ich bylo istým autorem odsúzeno a tak isto aj rumunský púvod moravských Valachú. **Ve druhéj polovině 20. stoeletí** sa centrem bádání o púvodu Valachú, valašské kolonizaci aj balkánskéj problematice staly východoevropské země. Otázka púvodu Valachú začíná tak u romanizace Balkanského poloostrova, gdy byla doložena súvislosť mezi ménama Vlach na Balkáně a Valach v Karpatech.

(Štika, 1973; 2007)